

MAJOROS ISTVÁN

Találkozás a Luxemburg-kertben

Részlet *Az anarchista* című, készülő regényből

Ça c'est Paris. Igen, ez Párizs – éneklí a kintornás a Luxemburg-kertben, közel ahhoz a kijáráthoz, amely a boulevard Saint-Michelre nyílik. A párizsiak kedvencei, Mistinguett és Maurice Chevalier gyakran előadják ezt a dalt, együtt és külön-külön is. A Folies Bergèresben Fogarassy Tamás is látta közös műsorukat. Aki egyszer megismeri ezt a várost, és megrészegül simogatásaitól, biztosan visszatér – mondja a dal, ezúttal a verklis tolmácsolásában, aki hetykén félrekapott siltes sapkájában vidáman tekeri a franciák által barbár orgonának nevezett hangszert. Tamás szereti ezt a zenét, s ezt a hangszert is. Mióta Párizsban él, gyakran ellátogat a Luxemburg-kertbe.

Fogarassy Tamás 1910 szeptemberében érkezett a francia fővárosba. A grófi családból származó fiú júniusban kapott francia-történelem szakos diplomát a budapesti egyetemen. Párizsba azért jött, hogy doktori fokozatot szerezzen, s közben fejlessze francia nyelvtudását. A francia konzervatív gondolkodókkal foglalkozik Bossuet-től Chateaubriand-on át egészen a kortárs Maurras-ig.

Nemrég jött be a kertbe. Leült az egyik székre, s élvezettel nézte a szombat délutáni forgatagot. A szebbnél szebb kalapban, ruhákban pompázó asszonyokat, lányokat. A gyerekek futkározását a tavak körül; a sétáló párokat; a kerten csak áthaladókat, akik aztán eltűntek a boulevard Saint-Michel vagy a rue de Vaugirard irányába. És a virágok most is gyönyörűek. Behunyta a szemét, átadta magát a zenének, s a szeptember végi napsütésnek. Hirtelen simogatást érzett. Talán a szellő cirógatja? Nem, nem. Ez finomabb, gyengédebb, ráadásul illatos. Felnézett, s egy árnyéket látott maga előtt ... Nicolette állt a háta mögött.

– Bonjour Monsieur Fogarassy! – mondta kedvesen.

Nicolette magyarosan ejtette ki a Fogarassy nevet, nem sz-szel, ahogy a franciák, hanem kemény s-sel. Kezdetben persze ő is sz-t mondott, de megtanulta a név kiejtését, s már úgy mondja, ahogy egy született magyar. A fiú keresztnévét azonban franciásította Thomasra, mert ez neki jobban

tetszik. Thomas, azaz Tamás nem tiltakozott emiatt. Másfél éve ismerik egymást. Szeretik a Luxemburg-kertet, mert itt találkoztak először.

Minden 1912 tavaszán kezdődött. Tamás a Sorbonne könyvtárában nem csupán a disszertációjához szükséges szakirodalmat, forrásokat dolgozta fel, hanem átnézte a napilapokat és az irodalmi folyóiratokat is. 1912. március elején a *Revue littéraire, artistique, théâtrale et sportive* legújabb számát lapozgatta. Megnézte a novellákat, verseket, s az egyik néhány soros költeménynél megállt. A természet szépségét, változásait mutatta be a napfény hatására. A költő festett a szavakkal. Tamás szinte maga előtt látta a táj változásait, a fény és az árnyék játékát. Akár egy impresszionista festmény. Ennél szebb Monet kezéből sem került volna ki. Mint egy varázslat, olyan ez a rímekbe szedett táj. A vers címe: *Varázslat (Magique)* ... A szerző nem is adhatott volna más címet. De ki a szerző? Nicolette Legrand. Ez a név semmit sem mondott Tamásnak. Igaz, a kortárs francia irodalmat annyira nem ismerte. Mindenesetre meglepte, hogy egy nő ilyen varázslatosan ír.

Néhány nappal később ismét a könyvtárban volt, s arra lett figyelmes, hogy a teremben a könyvtáros hölgy egy fiatal lánnyal suttogva beszélget. Annyit kivett a beszélgetésből, hogy gratulált a lánynak a *Revue littéraire*-ben megjelent verséhez. Tovább hegyezve a fülét elkapta a *magique* szót, amely a beszélgetésben többször elhangzott. S ekkor esett le: ő lehet a szerzője annak a versnek, amely napokkal ezelőtt annyira tetszett neki. Felnézett, ... s amit látott, az is varázslat volt. Egy nagyon csinos, barna hajú, barna szemű lány beszélgetett mosolyogva a könyvtárosnővel. Ő tehát a költőnő. Most már nemcsak a vers, hanem a szerzője is elbűvölte Fogarassy Tamást.

Az elragadóan vonzó Nicolette és verse kapcsán eszébe jutott Ady egyik írása a nőkről. Úgy rémlik, 1904. december vége felé olvashatta ezt a *Budapesti Hírlapban*. „*Jönnék a nők*” – ez a három szó akkor bevésődött az agyába, s azóta is megmaradt. Arról ír a költő, hogy a nők bevonulnak az irodalomba, s igazi verset csak ők tudnak írni. De más műfajokban, s még az újságírásban is nagyon jók. A hímzés és a csipkeverés művészetét, finomságait is beviszik írásaikba, a stílusukba, jegyzi meg Ady. Alig tíz évvel ezelőtt meglepő volt Tamás számára a tudósítás. Úgy vélte, ez a fantasztikum birodalmába tartozik, s Ady túloz, mert a párizsi nők megbabonázták. Nicolette-et látva és versét olvasva be kellett vallania, Ady mégiscsak igazat írt.

Szabadidejében gyakran járt a Luxemburg-kertbe. S miután a könyvtárban már látta a költőnőt, még szívesebben jött ide. Hátha ő is itt lesz.

No, erre nem kellett sokáig várnia. Egy kora délutáni napon, az egyik széken éppen ő ült. Egyedül volt, és könyvet olvasott. Fel sem nézett, ki zárta a körülötte levő világot. Tamásnak csak ahhoz volt bátorsága, hogy elmenjen előtte. S aztán ez a helyzet még jó néhányszor megismétlődött. Úgy érezte magát, mint Marius a Nyomorultakból, aki Cosette-et itt ismerte meg. Ő is idejárt a kertbe, hogy legalább láthassa szerelmét, akivel azonban a szigorú papa, Jean Valjean miatt titokban levelezett. Mariusnak persze szerencséje volt, mert jött egy kis forradalom 1832-ben, s ez lehetővé tette, hogy személyesen is találkozzanak.

– Nekem nincs ilyen szerencsém – gondolta magában Tamás. Pedig most milyen jól jönne egy kis rebellió, bármennyire nem szeretem a forradalmakat.

Egyszer aztán összeszedte minden bátorságát, s odament ahhoz a székhez, ahol Nicolette ült.

– Bonjour Mademoiselle – mondta kissé bátortalanul és akadozva. Megengedi..., hogy... zavarjam?

– Monsieur? – a lány kérdő tekintettel pillantott fel a könyvből. Egy kissé bátortalannak látszó fiatalembert látott maga előtt, aki mintha hozzá beszélne.

– Gratulálok a verséhez! ... Olvastam a Revue littéraire-ben. Tudja..., a Magique... , amit Ön írt.

S mivel látta, hogy a lány még mindig kérdően néz rá, megkérdezte:

– Ugye, Ön Nicolette Legrand?

– Igen, Monsieur, én vagyok – mondta a lány meglepve. Erre aztán nem számított... Itt áll előtte egy fiatalember, aki ráadásul olvasta legújabb versét. Egy udvarias reagálást azért sikerült kipróbálnia magából:

– Nagyon... nagyon köszönöm, ... igazán kedves öntől. ...

Egy kis szünetet tartott, s hogy leplezze zavarát, mindjárt „támadott”.

– Ne haragudjon, egy kis akcentust érzek a beszédében. Nézze ezt el nekem, mert tényleg remekül beszél franciául. De ... s ezt a zenei érzékenységet biztosan anyámtól örököltem ... ez alapján úgy gondolom, ön külföldi. Csak nem tudom megmondani, melyik országból.

– Gratulálok a kifinomult zenei érzékéhez! – válaszolta meglepődve Tamás. Igen, külföldi vagyok, Magyarországról jöttem.

– Ah! Szóval az Osztrák–Magyar Monarchiából. A zenének köszönhetem, hogy ismerem az ön országát, igaz, elsősorban Bécsset, mert a bécsi klasszikusok a kedvenceim közé tartoznak. A birodalom másik feléről..., be kell vallanom..., nem sokat tudok. Pedig gondolom, Budapest is nagyon szép.

– Igen, ezt elfogultság nélkül mondhatom. S van egy gyönyörű opera-házunk. Gondolom, Liszt Ferenc nevét ismeri. De ne higgye, hogy vizsgáztatni akarom. Engedje meg, hogy bemutakozzam: Fogarassy Tamás vagyok, s doktori tanulmányokat folytatok a Sorbonne-on. Ne haragudjon, hogy megzavartam az olvasásban. Nagyon tetszik a verse, csupán ezt akartam közölni önnel, és gratulálni.

Tamás kissé meghajolt, s elindult a boul'Mich irányába. Nicolette Legrand a tekintetével még néhány pillanatig követte a fiatalembert. Most tudatosult benne, hogy egy külföldi, egy magyar megszólította. Ilyesmi még nem történt vele. S miután felocsúdott a meglepetésből, azért be kellett vallania, hogy ez a szokatlan lépés jól esett neki. Ismerőseitől, barátnőitől nem nagyon kap gratulációt, ha megjelenik egy költeménye. A többség perze azt sem tudja, hogy verseket ír, mert irodalmi lapokat nem olvasnak.

Tamás ezután még gyakrabban jött a kertbe. A táskájában pedig egy Magyarországról szóló könyv lapult. Nemrég vette meg Raoul Chélard: *La Hongrie contemporaine* (A mai Magyarország) című kötetét. Csak az alkalomra várt, hogy átadhassa a költőnőnek.

Az egyik délután a Vaugirard utca felől jött be a kertbe. Észrevette, hogy a tó melletti egyik széken Nicolette ül. Elegáns kalapot viselt, zöld ruhája pedig még ülve is kiemelte formás alakját. Tamás egyenesen feléje indult.

Még mielőtt odaért volna, a lány kinézett a kalap alól. Úgy tűnt, valamin töpreng...

– Monsieur, ugye ön az, aki pár nappal ezelőtt megszólított, és gratulált a versemhez?

Tamás kissé meglepődött.

– Igen, Mademoiselle, én voltam – válaszolta –, s ezúttal is zavarni szeretném. Említette, hogy nem sokat tud Magyarországról. Ezért szeretnék egy könyvet ajándékozni önnek a hazámról ..., ha elfogadja.

Tamás kivette a táskájából Chélard könyvét és átnyújtotta.

A lány megnézte a címlapot, belelapozott.

– Igen, láttam már ezt a könyvet, de nem vettem meg. Tudja, eddig nem volt magyar ismerősöm. Ön az első. S ezt nekem adja? Hm... Ez... ez... igazán kedves. De szeretném viszonzni. Könyvért könyvet! Nemrég jelent meg az első verses kötetem. Szívesen adok belőle.

– Örömmel elfogadom – válaszolta Tamás.

– Sajnos nincs nálam egy példány sem. Ha mondjuk, holnap három körül erre jár, megtalál valahol itt a kertben, s megkaphatja a kötetemet.

Nicolette egy pillanatra megállt a beszéddel, s megjegyezte:

– Milyen fura, én adok magának randevút – tette hozzá, s jót nevetett.

– Én pedig elfogadom... Akkor holnap, Mademoiselle.
 Másnap a lány szinte ugyanott ült, mint tegnap.
 – Bonjour, Monsieur Fogarassy. Üljön a mellettem levő székre.
 Kivett a táskájából egy vékony kötetet, s átadta a fiúnak.
 – Megkérhetem, kedves Nicolette, hogy írjon pár sort a belső címlapra?
 Egy ilyen ajándék ettől lesz igazán értékes.
 A lány kissé meglepődött, de elővett egy íróeszközt, s ezt írta:
En cordial hommage, Nicolette Legrand.
 Tamás gratulált a kötethez. Beszélgetni kezdtek...

***

Most, 1913. szeptember végén is a Luxemburg-kertben ülnek. És beszélgetnek...

Nem sokáig maradtak, mert hamarosan felálltak, és elindultak a Szajna felé. Betértek egy kis étterembe, a Le Vieux Paris-ba, ahol elfogyasztottak egy hatalmas csokis palacsintát. Közben a francia konyháról s a francia palacsinta könnyű és finom tészájáról beszélgettek. Felidéztek a nagy szakácsokat, köztük Antoine Carême nevét, aki a 19. század első felében nemcsak szakács volt, hanem építészként és irodalmárként is ismerték. A kortárs Auguste Escoffier számára pedig a konyha egyszerre volt művészet és tudomány. Nem felejtették ki a Szakácsakadémiát sem, amelyet még az 1880-as években alapítottak, s Maurice Maeterlinck, a költő is tagja volt.

Tamás élvezettel hallgatta a lányt. Szépen ejtette a szavakat, s a francia nyelv szinte zenélt, ahogy Nicolette megszólaltatta. Tamás szeretett Nicolette-tel beszélgetni, mert közben hallgathatta ezt a muzsikát és nézhetette a lány átszellemült arcát és csillogó szemeit.

A gasztronómiai örömök után megnézték a könyvtárakat, majd átsétáltak a Notre-Dame-hoz. A székesegyház, a gótika látványa hatására Tamás lelkesen mesélte, hogy Magyarországon is vannak szép templomok, művészeti értékek, a parlamentet pedig az angolok is megirigyelhetik. Megjegyezte, hogy reméli, egyszer Nicolette idegenvezetője lehet Budapesten.

– Ez nagyon izgalmas lenne, kedves Thomas, mert kíváncsi vagyok a hazájára – mondta a lány. Tudja, mi franciák keveset tudunk a kontinens keleti feléről. Számunkra ez valami egzotikum. Arról a vidékről pedig, ahol ön lakik, semmit sem tudunk. Mesélte, hogy az itt élő emberek különös tájszólást beszélnek.

– Igen, ők a palócok. Én pedig Palórország fővárosában, Balassagyarmaton élek a szüleimmel. Szeretném megmutatni önnek ezt a különös vi-

lágot. S annak örülnék a legjobban, ha mint a hercegnőmet..., sőt, mint a feleségemet vezethetném be ebbe a világba, ebbe a kultúrába.

Tamás itt hirtelen megállt, ... kissé maga is megijedt attól, amit az imént mondott. De folytatta...

– Nicolette..., hozzám jönne feleségül? Képzelve el, hogy én vagyok az ön palóc hercege, aki itt Charlemagne lovas szobra alatt, a Notre-Dame előtt kéri meg a kezét. Nézze, egy fehér ló is áll mellettem.

Nicolette-et meglepte ez a nem várt lánykérés, pedig hányszor eljátszadozott a gondolattal: mi lenne, ha Thomas megkérné a kezét? Hát ez most megtörtént, mégis úgy érzi, hirtelen, váratlanul jött. Sokszor elgondolta, hogy férjhez megy Fogarassy Tamáshoz, a magyar fiúhoz, aki valami vad vidéken él Párizstól keletre, egy különös beszédű nép között. ... S ő, a párizsi bankárlány odaköltözne!? A művész, a kalandot kereső lelke persze igent mond erre. Igent mond, mert szereti ezt a fiút, az ő palóc hercegét, ahogy éppen most hallotta, s ez... s ez nagyon tetszik neki... a fehér lóval együtt. A földön járó énjének azonban voltak fenntartásai. Mit fog csinálni egy olyan országban, melynek még a nyelvét se tudja? S fehér lovon lovagol majd a palóc mezőkön, vadregényes erdők szélén...? Lovagolni sem tud. Írhatja persze a verseit, novelláit, mert élménye az biztosan lesz és ideje is. S ugyan ki olvasná a verseit Palóccországban vagy Magyarországon? Franciaországban sem számíthatna nagy olvasótáborra, hiszen kezdő író, ráadásul nő. Az egzotikumot azonban szeretik a franciák, s ő lehetne a női Pierre Loti, csak nem Konstantinápolyban, hanem Palóccországban. Lehet persze Párizsban is maradni, hiszen Thomas a francia mellett tud németül, angolul, oroszul, s valamit törökül is. Van tehát mit megbeszélniük.

Tamás tudta, nehéz kérdést tett fel Nicolette-nek. De azt is tudta, hogy ő Nicolette-et akarja, mert a kapcsolatuk szerelem volt az első pillanattól kezdve. Azt azonban nem tudja, hogy kedvese mit akar, mert Nicolette még nem válaszolt. Nem válaszolt, mert a válasz nem volt egyszerű és nem volt könnyű.

– Ha ön francia lenne, kedves Thomas, akár holnap oltár elé állhatnánk. Magyarország azonban nagyon messze van, ahogy ön is mondja gyakran. Néhány nagyon fontos kérdést ezért meg kell beszélünk. És a szüleinket is be kell avatni... S aztán... s aztán... lehet, hogy feleségül megyek önhöz – mondta, miközben Tamás szemébe nézett és sejtelmesen mosolygott.

(...)